

EY-jäsenyyden vaikutus eduskunnan valtaan

NIILO JÄÄSKINEN

ABSTRACT

The Influence of EC-Membership on the Powers of Finnish Parliament

The paper discusses the influence of Finland's possible accession to the EC on the powers of Finnish Parliament. The legislative, budgetary and treaty making powers of the communities are described on the basis of the EEC Treaty, taking into account its amendments under the Treaty of Maastricht. The question of in which fields the national legislators will retain their competence is also analyzed. The paper concludes with an estimation of the effects of the EC membership on the independence of decision making in Finnish Parliament. This estimation is based on an analysis of 204 government bills presented to Finnish Parliament in the autumn session of 1991. The result was that in 62.7 per cent of the cases, the membership would not have any influence on the independence of Parliament's decision making. In 7.4 per cent of the cases, there would be slight influence and in 14.2 per cent of the cases, the decrease of the independence of the legislator would be considerable. In 15.7 per cent of the cases, the competence would be completely transferred to EC organs.

1. Eduskunnan valtaoikeudet

Eduskunnan keskeisiä valtaoikeuksia ovat lainsäädäntövalta, jota eduskunta käyttää yhdessä tasavallan presidentin kanssa, sekä budjettivalta. Hallitusmuodon 33 §:n 1 momentin mukaan eduskunta osallistuu myös kansainvälisten sopimusten tekemiseen, koska lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä sisältäville kansainvälisille sopimuksille sekä muutoin valtiosäännön mukaan eduskunnan suostumusta edellyttäville sopimuksille on saatava eduskunnan hyväksyntä. Arvioitaessa mahdollisen EY-jäsenyyden vaikutuksia eduskunnan valtaan voidaan lähtökohdaksi ottaa mainitut kolme keskeistä valtaoikeutta. Pääpaino analyysissä on lainsäädäntövallassa, koska EY:ssä budjettivallan ja sopimuksentekovallan ulottuvuus määräytyy pääosin yhteisön säädösvallan funktiona.

2. EY:n säädösvallasta, budjettivallasta ja sopimuksentekovallasta

EY:n¹ erottaa muista kansainvälisistä järjestöistä sen ylikansallisuus, joka antaa sille liittovaltionomaisia piirteitä. Keskeinen elementti EY:n ylikansallisuudessa muodostuu yhteisön säädösval-

¹ Muodollisesti EY muodostuu edelleenkin kolmesta kansainvälisestä järjestöstä eli Euroopan hiili- ja teräsyhteisöstä, Euroopan talousyhteisöstä ja Euroopan atomienergiayhteisöstä. Yhteisöillä on vuodesta 1965 ollut yhteiset toimielimet. Erittäisesti poliittisissa yhteyksissä EY tulkitaan Euroopan yhteisöksi (yksikössä), jolloin se kattaa yhteisöjen lisäksi EY:n ja sen jäsenvaltioiden muodostaman kansainvälispoliittisen kokonaisuuden. Helmikuussa 1992 allekirjoitetulla Maastrichtin sopimuksella perustetaan Euroopan unioni (EU), joka ei kuitenkaan ole kansainvälinen järjestö, vaan EY:stä sekä muusta Maastrichtin sopimuksella säännellystä yhteistyöstä muodostuva kokonaisuus. Unionilla on yhteinen toimielimistö, jonka muodostavat EY:n toimielimet. Maastrichtin sopimuksella

lasta. EY:n toimielimillä on valta antaa oikeussäännöksiä, jotka velvoittavat jäsenvaltioiden lisäksi useissa tapauksissa välittömästi myös niiden viranomaisia sekä yksityisiä yrityksiä ja kansalaisia. Tapauksissa, joissa EY:n säädökset voidaan hyväksyä enemmistöpäätöksillä, ne voivat sitoa jäsenvaltiota, vaikka se olisi vastustanut säädöksen antamista.

EY:n lainsäädäntövallan käyttöä koskeva perusmääräys on Rooman sopimuksen 189 artikla, joka muutetaan 7. 2. 1992 allekirjoitetulla Maastrichtin sopimuksella seuraavan sisältöiseksi:

189 artikla

Tehtäviensä täyttämiseksi Euroopan parlamentti ja neuvosto yhdessä sekä neuvosto ja komissio antavat tässä perustamissopimuksessa määrätyn edellytyksin asetuksia ja direktiivejä, tekevät päätöksiä sekä antavat suosituksia ja lausuntoja.

Asetus pätee yleisesti. Se on kaikilta osiltaan velvoittava ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Direktiivi velvoittaa saavutettavaan tulokseen nähden jokaista jäsenvaltiota, jolle se on osoitettu, mutta jättää kansallisten viranomaisten valittavaksi muodon ja keinot.

Päätös velvoittaa kaikilta osiltaan niitä, joille se on osoitettu.

Suosituksukset ja lausunnot eivät ole sitovia.²

Rooman sopimuksen 189 artiklasta käyvät ilmi eräät EY:n säädösten peruspiirteet. Ensinnäkin säädökset jaetaan oikeudellisesti sitoviin asetuk-

siin, direktiiveihin ja päätöksiin sekä oikeudellisesti sitomattomiin kannanottoihin. Toiseksi artiklassa määritellään lainsäädäntövaltaa käyttävät toimielimet, joita ovat tapauksen mukaan:

- a) Euroopan parlamentti ja neuvosto yhdessä;
- b) neuvosto; ja
- c) komissio³.

Kolmanneksi 189 artiklasta käy ilmi, että asetukset ovat sellaisenaan sovellettavia. Tällä tarkoitetaan sitä, että yhteinen säädösteksti on voimassa kaikkialla yhteisössä ilman jäsenvaltioiden suorittamia voimaansaattamistoimenpiteitä. Oikeuskäytännössä on katsottu, että 189 artikla myös kieltää jäsenvaltioita ryhtymästä kansallisiin lainsäädäntötoimenpiteisiin asetusten siirtämiseksi osaksi niiden oikeusjärjestystä.⁴ Edelleen 189 artiklasta ilmenee, että asetukset velvoittavat kaikilta osiltaan, mihin sisältyy myös se, että niistä voi välittömästi seurata velvollisuuksia ja oikeuksia jäsenvaltioiden viranomaisille ja yksityisille.

Neljänneksi 189 artiklasta käy ilmi se, että direktiivien adressaateina ovat jäsenvaltiot. Artiklan tekstin mukaan direktiiveistä seuraava velvoite on toteuttaa direktiivin tavoitteet kansallisen lainsäädännön tai muiden kansallisten täytäntöönpanokeinojen avulla. Oikeuskäytännössä on lisäksi katsottu, että direktiiveillä voi olla välitön oikeusvaikutus yksityisten ja julkisen vallan välisessä oikeussuhteessa. Tällä tarkoitetaan sitä, että yksityiset voivat suhteessa valtioon ja muihin julkisyhteisöihin vedota direktiivin selvistä, ehdottomista ja täsmällisistä säännöksistä seuraaviin oikeuksiinsa myös niissä tapauksissa, joissa direktiivin sisältöä ei ole siirretty kansalliseen lainsäädäntöön tai joissa tämä on tapahtunut virheellisesti. (Kapteyn ja Verloren Van Themaat 1990, 341—345.)

Rooman sopimuksen tekstin mukaan EY:n valta antaa kansalliset lainsäätäjät ohittaen yksityisten oikeusasemaan vaikuttavia oikeussäännöksiä rajoittuu oikeuteen antaa asetuksia. Ilmeisesti myös Rooman sopimuksen laatijoiden tarkoituksena oli siirtää yhteisölle lähinnä hallinnolliseksi säädösvallassa luokiteltavaa asetuksenanto-oikeutta (*pour-*

muutetaan Euroopan talousyhteisön perustamissopimus (Rooman sopimus) Euroopan yhteisön perustamissopimukseksi. Tästä huolimatta hiili- ja teräsyhteisön sekä Euratomin perustamissopimukset jäävät voimaan erillisinä sopimuksina. Tässä kirjoituksessa yhteisöllä ja EY:llä tarkoitetaan Euroopan talousyhteisöä, jollei toisin ilmoiteta.

² Epävirallinen suomennos. EY:n virallisjulkaisujen toimisto on julkaissut Maastrichtin sopimuksen eli sopimuksen Euroopan unionista (*Traité sur l'Union européenne*) yhdeksällä EY:n virallisella kielellä maaliskuussa 1992. Euratomin perustamissopimuksessa on Rooman sopimuksen 189 artiklaa vastaava 161 artikla. Sen 1 kohtaan ei kuitenkaan ole tehty Maastrichtin sopimuksella vastaavaa Euroopan parlamentin laajennettuja valtuuksia koskevaa viittausta kuin Rooman sopimuksen 189 artiklaan. Hiili- ja teräsyhteisön osalta Rooman sopimuksen 189 artiklaa vastaava määräys on hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen 14 artiklassa. Hiili- ja teräsyhteisössä annettavat säädökset ovat aina päätöksiä, joskin soveltamisalaltaan yleisten päätösten nimikkeissä käytetään rakennetta »päätös asetukseksi ...». Maastrichtin sopimuksella Rooman sopimuksen lisätään 108 a artikla, jonka mukaan myös Euroopan keskuspankilla (EKP) on rajoitettua säädösvaltaa.

³ Komission lainsäädäntövalta voi poikkeuksellisesti perustua suoraan Rooman sopimuksessa olevaan valtuutukseen. Yleensä komission säädösvalta perustuu kuitenkin neuvoston antamassa säädöksessä olevaan delegaatiooikeuteen, johon liittyy komission toimivallan käyttöä valvovan jäsenvaltioiden edustajien komitean perustaminen.

⁴ Tietyissä tapauksissa EY:n asetukset toisaalta velvoittavat jäsenvaltioita antamaan täydentäviä säännöksiä, jotka voivat koskea esimerkiksi asetuksessa säädettyjen velvoitteiden tehosteeksi määrättäviä seuraamuksia.

voir réglementaire).⁵ EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännössä 1960- ja 1970-luvuilla omaksuttu voimakkaasti federalistisen ideologian sävyttämä tulkintalinja on kuitenkin johtanut tilanteeseen, jossa yhteisön säädösvallalla on huomattavasti laajempi ja syvempi merkitys kuin pelkällä oikeudella antaa hallinnollisia säädöksiä määrättyillä aloilla. (Rasmussen 1986, 249—250.)

Oikeuskäytännössä on useille Rooman sopimuksen määräyksille annettu välitön oikeusvaikutus, ja tämä koskee myös eräitä sellaisia määräyksiä, (esimerkiksi sukupuolten tasa-arvoisuutta koskeva 119 artikla) joiden sanamuodosta ei käy ilmi tällainen välitön sovellettavuus. Vastaavasti on myös direktiivien sisällöltään selville, täsmällisille ja ehdottomille säännöksille annettu välitön oikeusvaikutus yksityisten suhteessa julkiseen valtaan. Edelleen on oikeuskäytännössä hyväksytty periaate EY-oikeuden ensisijaisuudesta suhteessa kansalliseen lainsäädäntöön mukaan luettuina jäsenvaltioiden perustuslait. Periaatteet EY-oikeuden ensisijaisuudesta ja välittömästä oikeusvaikutuksesta merkitsevät tulkintaa, jolla syrjäytetään kansallisen lainsäätäjän ratkaisuvälta asianomaisten kysymysten sisällöllisen sääntelyn osalta. Eräissä tapauksissa välittömän oikeusvaikutuksen antaminen Rooman sopimuksen määräyksille merkitsee myös sitä, että tuomioistuin asiallisesti mitätöi yhteisön poliittisten toimielinten mahdollisuudet käyttää säädösvaltaa asianomaisissa kysymyksissä.

EY ei ole suvereeni valtio, jolla olisi valta vaapan harkintansa mukaan säännellä erilaisia yhteiskunnallisia kysymyksiä. Päinvastoin EY voi toimia vain niillä aloilla, joilla sille on siirretty toimivaltaa jäsenvaltioilta perustamissopimusten määräyksillä. Yhteisö voi toiminnassaan käyttää vain niitä keinoja, jotka perustamissopimusten mukaan ovat sen käytettävissä. Näin ollen yhteisön säädösvaltta, joka ilmenee mahdollisuutena antaa EY-säädöksiä, perustuu aina perustamissopimukseen eli primaariin yhteisön oikeuteen. Vastaavasti EY:n säädökset muodostavat johdetun yhteisön oikeuden (*droit dérivé*) eli yhteisön sekundaari-

lainsäädännön. Johdettuun yhteisön oikeuteen kuuluva säännös on siten pätemätön, mikäli se on ristiriidassa perustamissopimusten kanssa.

Edellä mainittu periaate yhteisön toimivallan rajallisuudesta perustuu Rooman sopimuksen 4 artiklassa olevaan määräykseen, jonka mukaan yhteisön toimielinten on toimittava niille kuuluvan toimivallan rajoissa (*attribution de compétence*-periaate). Tätä periaatetta on täsmennetty Maastrichtin sopimuksessa, jossa Rooman sopimukseen lisätään uusi 3 b artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan »Yhteisö toimii sille tämän perustamissopimuksen mukaan kuuluvan toimivallan ja tehtävien rajoissa». Artiklan 2 kohdassa on niiden alojen osalta, joilla toimivaltaa on sekä yhteisölle että jäsenvaltioilla, otettu käyttöön niin sanottu toissijaisuus- eli läheisyysperiaate (*subsidiariteetti*periaate). Tämän periaatteen mukaan yhteisö toimii näillä aloilla vain siinä tapauksessa ja siinä laajuudessa kuin jäsenvaltiot eivät voi riittävästi toteuttaa ehdotetun toiminnan tavoitteita, koska nämä tavoitteet ehdotetun toiminnan laajuuden tai vaikutusten takia voidaan toteuttaa paremmin yhteisön tasolla. Artiklan 3 kohdassa kielletään ylittämästä yhteisön toiminnassa sitä, mikä on tarpeen Rooman sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Rooman sopimuksessa lainsäädäntövallan delegointi EY:lle ilmenee siten, että sopimuksen yleisiä periaatteita täydentävät toimivaltasäännökset ja toimivallan käyttämiseen liittyvät määräajat (siirtymäkaudet ja -vaiheet). Siirtymäkausien vaihteluun voi liittyä myös päätöksentekomenettelyn vaihtuminen yksimielisyyttä vaativista päätöksistä määräänemmistöpäätöksiin. Rooman sopimuksessa täsmennetään paikoitellen myös käytettävä säädöstyypit (asetus tai direktiivi tai pelkästään jompikumpi) tai valtuutetaan käyttämään säädösten antamisen lisäksi myös muita toimenpiteitä.

Rooman sopimuksessa lainsäädäntövallan delegoinnin laajuus muodostaa liukuvan skaalan. Sen ääripäitä ovat yhtäällä yhteisen politiikan alat, esimerkiksi tulliliitto ja ulkoinen kauppapolitiikka, joissa yhteisön toimivalta on yksinomainen, ja toisaalla Rooman sopimuksen 235 artiklassa tarkoitettu asia, joissa jäsenvaltioiden yksimielisellä päätöksellä voidaan antaa EY-säädöksiä myös sellaisista asioista, joiden osalta Rooman sopimuksessa ei ole riittävää toimivalta-perustaa. Lainsäädäntövallan delegoimisesta ei sen sijaan ole kysymys niissä asioissa, joista Rooman sopimuksen 220 artiklan mukaan neuvotellaan erillisiä sopimuksia. Myös Maastrichtin sopimuksessa tarkoi-

⁵ EY:llä ei ole (toistaiseksi) valtaa antaa »lakeja» sanan muodollisessa merkityksessä. Euroopan parlamentti ehdotti jo vuonna 1984 yhteisölle oikeutta antaa »lakeja». (*Draft Treaty ... February 1984, 34—38 artikla.*) Maastrichtin sopimusta koskeneissa neuvotteluissa Luxemburg ehdotti puheenjohtajakaudellaan vastaavaa ratkaisua. Maastrichtin sopimuksessa asia jäi kuitenkin julistukseen yhteisön säädösten hierarkiasta. Julistuksen mukaan vuonna 1996 pidettävässä hallitusten välisessä konferenssissa selvitetään myös kysymys EY:n säädösten luokittelusta aiheellisen säädöshierarkian toteuttamiseksi.

tettu oikeus- ja sisäasian yhteistyö kuuluu pääosin tähän kategoriaan.

Seuraavassa on lueteltu keskeiset Rooman sopimuksen erityismääräysten mukaan EY:n *säädösvaltaan* kuuluvat alat ottaen huomioon myös Maastrichtin kokouksen tulokset. Luettelossa ei mainita sellaisia aloja, esimerkiksi kulttuuri-, terveys- ja koulutuspolitiikka taikka ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö, jossa EY:n toimivaltaa käytetään muulla tavoin kuin antamalla jäsenvaltioissa vaikuttavia oikeussäännöksiä.

Tulliliitto

- yhteinen tullitariffi
- tullilainsäädännön tekninen yhteensovittaminen

Yhteinen maatalouspolitiikka

- tuotteet, joihin sovelletaan yhteistä maatalouspolitiikkaa
- yhteisen maatalouspolitiikan sisältö

Työntekijöiden vapaa liikkuminen

- liikkumisvapauden toteuttaminen
- sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittaminen

Unionin kansalaisten vapaa liikkuminen

- Maastrichtissa sovittu liikkumisvapauden ja oleskeluoikeuden laajentaminen koskemaan kaikkia jäsenvaltioiden kansalaisia

Unionin kansalaisten äänioikeus kunnallisvaaleissa ja Euroopan parlamentin vaaleissa

- sovittu Maastrichtissa

Sijoittautumisoikeus

- oikeus harjoittaa taloudellista toimintaa toisissa jäsenvaltioissa ja yhtiöoikeuden yhdenmukaistaminen
- ulkomaalaisten erityiskohtelu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden sekä kansanterveyden turvaamiseksi
- tutkintotodistusten vastavuoroinen tunnustaminen sekä ammatin harjoittamisen edellytysten yhteensovittaminen

Palvelut

- palvelujen vapaan tarjoamisen toteuttaminen
- palvelujen tarjoamisen vapauden ulottaminen kolmansien maiden kansalaisiin

Pääomat

- pääomanliikkeiden vapauttaminen
- kolmansia maita koskevien pääomanliikkeiden vapauttaminen

- talous- ja rahaliitossa tulee voimaan lähtökohteisesti kiello pääomanliikkeiden rajoituksille

Liikenne

- maanteiden, rautateiden ja sisävesien kansainvälisen kauttakulkuliikenteen vapauttaminen sekä liikennepalvelujen tarjoaminen toisissa jäsenvaltioissa, liikenneturvallisuuden edistäminen
- syrjivien taksojen ja tariffien poistaminen
- yhteisen liikennepolitiikan laajentaminen ilma- ja meriliikenteeseen

Kilpailusäännöt

- Rooman sopimuksen 85 ja 86 artiklan täytäntöönpanosäännökset

Kilpailusääntöjen soveltaminen julkisiin yrityksiin

Valtion tuet

- sallittuina pidettävät tukimuodot
- valtiontukisääntöjen soveltaminen

Verotus

- välillisen verotuksen ja valmisteverojen yhdenmukaistaminen

Viisumimääräykset

- kolmansien maiden kansalaisiin sovellettavat viisumimääräykset
- viisumivaatimusten palauttaminen hätätilanteissa

Talous- ja rahaliitto

- budjettikuria koskevat päätökset
- budjettikuria koskevat tarkemmat säännöt
- Euroopan keskuspankia koskevat säännöt
- pankkivalvontaan liittyvien tehtävien uskominen Euroopan keskuspankille
- ECU:n kurssia koskevat päätökset

Kauppapolitiikka

- jäsenvaltioiden vientituki kolmansiin maihin
- kauppapoliittiset sopimukset kolmansien maiden kanssa

Sosiaalipolitiikka⁶

- työsuojelua koskevat vähimmäisvaatimukset
- Euroopan sosiaalirahaston toiminta

⁶ Maastrichtissa muut kuin Yhdistynyt kuningaskunta päättivät tiivistää yhteistyötä Euroopan sosiaalisen peruskirjan toteuttamiseksi. Tämä mahdollistaa niiden keskinäisen määrääntö- ja päätöksentekijän sosiaalipolitiikkaa koskevien vähimmäisvaatimusten osalta.

Sosiaalinen ja taloudellinen yhteenkuuluvuus

- rakennerahastojen toimintaperiaatteet
- Euroopan aluekehityksen rahaston toiminta; ympäristösuojeluhankkeet ja yhteiseurooppalaiset verkostot

*Ympäristöpolitiikka**Kuluttajapolitiikka*

- siltä osin kuin ei liity sisämarkkinoiden toteuttamiseen

Europarlamentin vaalia koskevat säännökset

- yhtenäinen vaalilaki; edellyttää parlamentin suostumusta sekä jäsenvaltioiden ratifiointia

Yhteisön budjettia koskevat säännökset

- budjetin rakennetta ja toteuttamista koskevat säännökset

Yhteisön virkamieslainsäädäntö

- yhteisön palveluksessa olevia koskevat säännökset

Sisä- ja oikeushallinnon yhteistyö

- neuvosto voi yksimielisesti päättää aloista, joissa otetaan käyttöön määränemistöpäätökset

Edellä selostettujen täsmällisten delegaatioiden lisäksi Rooman sopimuksessa on kolme artiklaa, joilla siirretään yhteisölle yleistä säädösvaltaa jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämiseksi. Rooman sopimuksen 100 artiklan mukaan neuvosto voi yksimielisesti antaa direktiivejä jäsenvaltioiden sellaisten lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä, jotka suoraan vaikuttavat yhteismarkkinoiden toteuttamiseen ja toimintaan. Sisämarkkinaohjelman toteuttamiseen liittyen Rooman sopimukseen lisättiin Euroopan yhtenäisasiakirjalla 100 a artikla, joka mahdollistaa sisämarkkinoiden toteuttamiseen ja toimintaan liittyvien toimenpiteiden toteuttamisen määränemistöpäätöksillä. Verotuksen, henkilöiden vapaan liikkumisen ja työntekijöiden oikeuksien osalta päätöksenteossa sovelletaan kuitenkin konsensusperiaatetta. Sisämarkkinoihin liittyvä jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen toteutetaan »toimenpiteillä». Tämä merkitsee muun muassa mahdollisuutta toteuttaa sisämarkkinoihin liittyvä lainsäädännön lähentäminen myös antamalla asetuksia. Sen sijaan 100 artiklassa tarkoitettua yhteismarkkinoihin liittyvän lainsäädännön lähentämi-

sen osalta voidaan säädöstyypinä käyttää ainoastaan direktiiviä.

Rooman sopimuksen 235 artiklan mukaan neuvosto voi yksimielisesti antaa yhteisön säädöksiä myös sellaisissa tapauksissa, joiden osalta Rooman sopimuksessa ei ole muuta riittävää toimivaltaperustaa. Tässäkin tapauksessa annettavien säädösten tulee perustua Rooman sopimuksen tavoitteisiin.

Suuri osa EY-säädöksiä, muun muassa tekninen lainsäädäntö, perustuu lainsäädännön yhdenmukaistamista koskeviin artikloihin (100 ja 100 a). Ne ovat siten eräänlainen kaatoluokka, ja niiden nojalla annetaan sellainen taloudellinen sääntely, jonka voidaan katsoa liittyvän yhteis- tai sisämarkkinoiden toteuttamiseen, mutta joiden osalta ei ole täsmällisempää toimivaltaperustaa.

EY:n säädösvalan ulottuvuuden selventämiseksi on syytä arvioida myös sitä osaa jäsenvaltioiden lainsäädännöstä, joka jää EY:n toimivallan ulkopuolelle. Seuraavassa tämä arvio tehdään käyttäen hyväksi Suomessa vakiintunutta puolivirallisen lakikokoelman (*Suomen Laki I ja II*) systematiikkaa. Arvioinnin tulokset ovat vain suuntaantavia, koska Rooman sopimuksen yleiset periaatteet, esimerkiksi kielto harjoittaa syrjintää kansalaisuuden perusteella sekä määrällisiin kaupan esteisiin rinnastuvien toimenpiteiden kielto, voivat vaikuttaa myös niillä aloilla, joissa EY:llä ei sinänsä ole säädösvaltaa. Toisaalta useilla lainsäädännön aloilla EY:n toimivalta koskee ainoastaan tiettyjä erityiskysymyksiä, jotka liittyvät lähinnä kansalaisuuden perusteella harjoitettavan syrjinnän kieltoon tai muuhun liberalisointiin. Esimerkiksi muiden EY:n perusvapauksien kuin tavaroiden vapaan liikkumisen osalta Rooman sopimuksen lähtökohtana on periaate kansallisen kohtelun turvaamisesta, joten sääntelyn sisältö voidaan lähtökohteisesti ratkaista kansallisella tasolla niin kauan kuin siihen ei sisälly toisten jäsenvaltioiden kansalaisten ja yritysten suoraa tai välillistä syrjintää.⁷

Siviilioikeuden osalta jäävät henkilöoikeus, perheoikeus ja perintöoikeus EY:n säädösvalan ulkopuolelle. Velvoiteoikeudessa EY:n säädösvalta ulottuu eräisiin erityisiin kysymyksiin, jotka liittyvät yli kansallisten rajojen harjoitettavaan taloudelliseen toimintaan, kuten tuotevastuuseen, kauppaedustajia koskevaan lainsäädäntöön sekä eräi-

⁷ Alla olevan esityksen osalta on huomattava, että Suomi sitoutuu jo ETA-sopimuksella EY:n säädöksiin siltä osin, kuin ne koskevat tavaroiden, henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaata liikkuvuutta ja niihin liittyviä aloja.

siin kuluttajasopimustyypeihin (esimerkiksi valmistamatkat). Pääosin velvoiteoikeudellinen sääntely kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan. Esineoikeus jää EY:n toiminnan ulkopuolelle lukuun ottamatta pääoman liikkeen vapauttamisen vaikutusta omaisuuden hankkimisoikeuteen. Tekijänoikeuden osalta EY pyrkii sääntelemään teosten kansainväliseen levitykseen vaikuttavia kysymyksiä sekä eräitä uuteen teknologiaan liittyviä ongelmia, kuten tietokoneohjelmien suoja ja integroitujen piirimallien suoja.

Kauppaoikeuden alalla EY on harjoittanut voimakasta lainsäädännön yhdenmukaistamista, ja EY:n säädösvalta ulottuu enemmän tai vähemmän voimakkaana kaikille lakikirjan systematiikan mukaan kauppaoikeuteen kuuluville aloille. Kilpailuoikeuden osalta on huomattava, että toimivalta kansainvälisten kilpailunrajoitusten sääntelyn ja valvonnan osalta on siirretty lähes kokonaisuudessaan EY:lle. Immateriaalioikeuden osalta on huomattava, että kilpailun vapauden turvaamiseen liittyvät periaatteet vaikuttavat myös tekijän- ja teollisoikeuksia koskevaan lainsäädäntöön.

Talusoikeuden osalta kiinteistöjärjestelmä jää EY-integraation ulkopuolelle. Ympäristöoikeuden alalla EY on sen sijaan antanut lukuisia ympäristönsuojelun vähimmäisvaatimuksia sisältäviä direktiivejä. Elinkeinolainsäädännön osalta EY-säädöksiin sisältyvät syrjäntäkiellot koskevat kaikkia aloja, mutta elinkeinolainsäädännön sisältö jää muilta osin pääasiallisesti kansallisella tasolla säänneltäväksi. Työoikeuden ja työperusteisten sosiaaliturvajärjestelmien alalla EY:llä on sääntelyä eräistä erityiskysymyksistä (palkkaturva, liikkeenluovutukset, sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittaminen työvoiman liikkuaessa, työvoiman liikkuvuuteen liittyvä kansallisen kohtelun toteuttaminen ja siitä tehtävät poikkeukset). Pääosa sääntelystä on kuitenkin edelleenkin kansallista, joskin Maastrichtissa saavutettu yhdentoista maan yksimielisyys EY:n sosiaalisen ulottuvuuden kehittämisestä voi muuttaa kuvaa tältä osin.

Rikosoikeus on lähtökohtaisesti EY:n toimialan ulkopuolella, joskin EY on kahdessa tapauksessa, sisäpiirin kaupankäynnissä ja rahanpesun vastustamisessa, antanut sääntelyä, jolla on yhtymäkohia jäsenvaltioiden rangaistusjärjestelmiin. Myös EY:n asetukset esimerkiksi maatalouspolitiikan tai liikenteen aloilla voivat eräissä tapauksissa edellyttää kansallisella tasolla annettuja täydentäviä säännöksiä rangaistusseuraamuksista.

Prosessioikeus jää EY:n säädösvalan ulkopuolelle lukuun ottamatta asianajotoiminnan harjoit-

tamisen oikeutta. EY:n jäsenvaltiot ovat kuitenkin tehneet erikseen sopimuksia muun muassa yksityisoikeuden alalla annettujen tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta.

Lakikirjan kohtaan »yleistä hallintoa ym. koskevia säädöksiä» otetuista aloista EY:n säädökset vaikuttavat eräisiin painovapauslainsäädännön ja radiovastuulainsäädännön yksityiskohtiin (kirjapainoliikkeen harjoittamisoikeus, vastineoikeus). Sukupuolten tasa-arvoisuudesta EY-oikeuteen sisältyy kattava sääntely.

Valtiosääntöoikeudellinen sääntely kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan. Toisaalta jäsenyys EY:ssä vaikuttaa kuitenkin jäsenvaltioiden valtiosääntöön, koska EY-oikeus asettaa rajoja jäsenvaltioiden perustuslakien soveltamiselle. Useissa jäsenvaltioissa on myös toteutettu järjestelyjä, joilla pyritty tasapainottamaan EY-jäsenyydestä johtuvia tosiasiallisia vaikutuksia eri valtioelinten keskinäisiin suhteisiin.

Mitä edellä on todettu valtiosääntöoikeuden kuulumisesta jäsenvaltioiden toimivaltaan pätee myös yleishallinto-oikeuteen, kunnallisoikeuteen, kirkko-oikeuteen sekä ulkoasiainhallintoa ja oikeushallintoa koskevaan lainsäädäntöön. EY-jäsenyydestä seuraa kuitenkin velvoitteita hallintoorganisaation toimintatapojen suhteen, ja eräät EY-säädökset, muun muassa julkisia hankintoja ja valtion tukia koskevat säännöt, koskevat myös kuntia ja kirkkoa. Sisäasiain hallinnon alalla EY:n valtion tukia koskevat säädökset vaikuttavat aluepoliittiseen lainsäädäntöön ja henkilöiden vapaita liikkumista koskevat säädökset ulkomaalaislainsäädäntöön.

Terveystalolainsäädännön alalla EY-oikeus vaikuttaa terveydenhuollon ammattien harjoittamisoikeutta ja pätevyysvaatimuksia koskevaan sääntelyyn. Ympäristönsuojelua koskevaan EY-sääntelyyn on viitattu edellä talusoikeuden kohdalla. Puolustuslaitosta koskevan lainsäädännön alalla EY:llä ei ole toimivaltaa. Maastrichtissa sovittu ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö ei muuta tilannetta tältä osin.

Valtiovarainhoitoon liittyvän lainsäädännön osalta vaikuttaisi Maastrichtin sopimuksessa päätetty Euroopan talous- ja rahaliitto radikaalisti Suomen Pankkia ja Suomen rahajärjestelmää koskevaan sääntelyyn. Valtion talousarviota koskevien säännösten osalta vaikutus ei koskisi sääntelyn sisältöön; sen sijaan budjettipoliittiselle liikumavaralle Maastrichtin sopimus asettaa huomattavia rajoituksia. Valtion henkilöstön osalta työntekijöiden vapaa liikkuvuus koskee tehtäviä, joi-

hin ei liity julkisen vallan käyttämistä. Sen sijaan julkista valtaa käyttävien virkamiesten asemaa koskeva sääntely kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan. Tullilainsäädännön sisältö kuuluu tulliliiton nojalla EY:n toimivaltaan. Sen sijaan tullilaitoksen organisaatio säännellään kansallisesti.

Verolainsäädännön osalta EY-integraatio edellyttää välillisen verotuksen yhdenmukaistamista. Tämän harmonisoinnin toteuttamisessa on kuitenkin ilmennyt huomattavia vaikeuksia EY:ssä. Sama koskee yritysverotuksen harmonisointia. Luonnollisten henkilöiden tulo- ja varallisuusverotus sekä perintö- ja lahjaverotus jäävät EY:n toimivallan ulkopuolelle lukuun ottamatta pääoman liikkeiden vapauttamiseen liittyviä pyrkimyksiä harmonisoidun pääomatulojen lähdeverojärjestelmän käyttöön ottamiseen. Arvopaperien siirroista ja emissioista perittävä leimavero harmonisoidaan EY:ssä. Verohallinto kuuluu kansalliseen toimivaltaan, joskin välillisen verotuksen harmonisoinnilla on vaikutuksia myös verohallintoon.

Opetustoimen osalta EY:n säädösvalta koskee tutkintotodistusten vastavuoroista tunnustamista koulutuksen sisällön ja organisaation jäädessä jäsenvaltioiden toimivaltaan. Tiettyjen ammattien koulutusvaatimukset on kuitenkin yhdenmukaistettu osana sijoittautumisvapauden toteuttamista. Maa- ja metsätaloushallinnon alalla EY:n yhteinen maatalous- ja kalastuspolitiikka sekä eläinlääkintää ja kasvinsuojelua koskevan lainsäädännön yhdenmukaistaminen rajoittavat olennaisesti kansallisen lainsäädännön liikkumavaraa. Sama koskee liikennehallintoon liittyvää lainsäädäntöä, jossa EY:n yhteinen liikennepolitiikka ja liikenteen harjoittamisen liberalisointi siirtävät suuren osan kysymyksistä yhteisön tasolla säänneltäviksi. Työhallinnon alalla EY:n säädökset sääntelevät työsuojelun vähimmäisvaatimuksia sekä työvoiman vapaan liikkumisen työvoimapolittisia vaikutuksia.

Kauppa- ja teollisuushallinnon alalla keskeisiä EY:n toimivaltaan kuuluvia lainsäädäntölohkoja ovat julkiset hankinnan ja valtion tuet. Edelleen EY:n toimivalta ulottuu muun muassa teknisen tarkastuksen järjestämiseen, energiapolitiikkaan ja tuotteiden ominaisuuksia ja käyttöolosuhteita koskevaan sääntelyyn. Viimeksi mainittu kaupan teknisten esteiden poistamiseen tähtäävä sääntely on laajimpia EY:n säädöstöjä.

Sosiaalioikeuden alalla EY:n säädökset koskevat sosiaaliturvajärjestelmien toiminnan yhteensovittamista henkilöiden liikkueissa jäsenvaltioiden välillä, ei sosiaaliturvajärjestelmien sisältöä. So-

siaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevat periaatteet vaikuttavat kuitenkin välillisesti myös Suomen sosiaaliturvajärjestelmien sisällön kehittämiseen.

Taloudellisesta valtuuslainsäädännöstä talous- ja rahaunioni johtaa valuuttapoliittisen toimivallan siirtymiseen EY:lle. Sama koskee ulkomaankaupan sääntelyyn liittyvää poikkeuslainsäädäntöä.

EY:n vaikutus jäsenvaltioiden budjettivaltaan on yhtäältä välitöntä ja toisaalta välillistä. EY:llä on vuodesta 1971 ollut omat varat, jotka muodostuvat maataloustuotteiden tuontimaksuista, tulleista ja 1,6 prosentin osuudesta jäsenvaltioiden arvonlisäveron tuotosta. EY:n talousarvion maksuäärärahat eivät kuitenkaan saa ylittää 1,2 prosenttia yhteisön kansantuotteesta. Velvollisuus tiilitä yhteisölle sen varoihin kuuluvat määrät muodostaa välittömän rajoitteen jäsenvaltioiden budjettivallan itsenäisyydelle. Jäsenvaltioiden päätöksenteon kannalta EY:n budjettivallasta johtuva sidonnaisuus voidaan rinnastaa EY:n säädösvaltaan johtuvaan sidonnaisuuteen, koska EY:n talousarvion menojen valtaosa sidotaan EY:n säädöksillä, ja ainoastaan murto-osa menoista on EY:n budjettivallan käyttäjän eli viime kädessä Euroopan parlamentin vapaassa harkinnassa.

Talous- ja rahaliittoon liittyvät budjettikuria koskevat määräykset rajoittavat välillisesti jäsenvaltioiden budjettivaltaa, koska ne asettavat katon jäsenvaltioiden julkisille menoille. Tämän katon sisällä jäsenvaltiot voivat sen sijaan itsenäisesti päättää julkisten menojensa kohdentamisesta. Tästä huolimatta budjettikuria voidaan pitää tosiasiallisesti huomattavana kansallisen päätöksenteon itsenäisyyden rajoituksena, koska se sulkee pois monia sellaisia talouspolittisia optioita, joihin jäsenvaltiot ovat aiemmin herkästi turvautuneet.

EY:llä on Rooman sopimuksen mukaan oikeus tehdä yhteisön nimissä kansainvälisiä sopimuksia, jotka velvoittavat jäsenvaltioita. EY:n sopimuskentekovalta syrjäyttää tältä osin jäsenvaltioiden sopimuskentekovaltaa. Oikeuskäytännössä yhteisön sopimuskentekovaltaa on tulkittu laajentavasti, ja sen on katsottu ulottuvan Rooman sopimuksessa erikseen mainittujen tapausten lisäksi muillekin aloille, joilla jäsenvaltiot ovat Rooman sopimuksen mukaan siirtäneet säädösvaltaa yhteisölle. Jäsenvaltioiden kannalta yhteisön tekemät ulkosopimukset rinnastuvat yhteisön johdettuun oikeuteen, eli ne velvoittavat jäsenvaltioita, ja niillä voi olla jäsenvaltioissa välittömiä oikeusvaikutuksia.

3. Vaikutukset kansallisten parlamentin valtaan

EY-jäsenyydestä johtuva vallan siirtyminen kansallisilta parlamenteilta ei ole samanlainen kaikissa jäsenvaltioissa, koska eri jäsenvaltioiden parlamenttien valtaoikeudet vaihtelevat huomattavasti (*Staatsrechtliche Auswirkungen* . . . 1991, 420—425, 428—430). Tämä koskee erityisesti EY:n säädösvaltaa, jonka vaikutus jäsenvaltion parlamentin asemaan riippuu luonnollisesti siitä, mikä on parlamentin lainsäädäntövallan suhde hallituksen säädösvaltaan kussakin jäsenvaltiossa. Toisaalta on huomattava, että kyse ei ole pelkästään eikä edes ensi sijassa vallan siirtymisestä jäsenvaltioiden parlamenteilta EY:n toimielimille sinänsä, vaan myös, ja ehkä ennen kaikkea, vallan siirtymisestä jäsenvaltioiden parlamenteilta niiden hallituksille.

Tapauksissa, joissa päätöksen tekeminen EY:n neuvostossa edellyttää yksimielisyyttä,⁸ parlamentit voivat käyttämällä aseena parlamentaarisen luottamuksen periaatetta periaatteessa estää EY:n neuvoston päätöksen syntymisen nostamalla hallituksensa suhtautumisen päätökseen luottamuskysymykseksi. Käytännössä parlamenteilla, lähinnä Tanskaa ja Yhdistynyttä Kuningaskuntaa lukuun ottamatta, ei ole ollut mahdollisuuksia turvautua tähän vaikutuskeinoon, joten muodollisesti EY:n neuvostolle siirtynyt päätösvalta on itse asiassa siirtynyt jäsenvaltion parlamentilta sen hallitukselle. Sen sijaan tapauksissa, joissa päätös voidaan tehdä määräenemmistöllä, voidaan puhua aidosta päätösvallan siirtymisestä jäsenvaltion parlamenteilta EY:n päätöksentekoeleimille, koska jäsenvaltion millään valtioelimellä ei ole mahdollisuutta estää päätöksen tekemistä EY:ssä.

Vallan siirtyminen jäsenvaltioiden parlamenteilta niiden hallituksille on havaittavissa myös EY-säädösten kansallista täytäntöönpanoa koskevissa menettelyissä. EY:n direktiivien monimutkaisuus ja teknisyys sekä niiden täytäntöönpanon määräaikojen kireys on useissa jäsenvaltioissa johtanut siihen, että säädösvaltaa on siirretty parlamentilta hallitukselle EY:n toimivaltaan kuuluvilla aloil-

la. Vastaavasti jäsenvaltioilla, joissa parlamentin muodollinen asema lainsäätäjänä on korostunut tai joissa kansallinen lainsäädäntömenettely on esimerkiksi federalististen päätöksentekorakenteiden takia kankea, on ollut tuntuvia vaikeuksia saattaa direktiivit voimaan määräajassa. Esimerkiksi Italian tunnetut vaikeudet direktiivien täytäntöönpanossa johtuvat pitkälti siitä, että mahdollisuudet delegoida lainsäädäntövaltaa parlamentilta hallitukselle ovat erittäin rajalliset samalla kun parlamentin lainsäädäntömenettely on hidas ja kankea. (*Staatsrechtliche Auswirkungen* . . . 1991, 295—304.)

Vastapainona toimivallan liukumiselle parlamenteilta hallituksille useissa jäsenvaltioissa on yritetty luoda mekanismeja, joilla kompensoidaan parlamentin vaikutusvallan vähenemistä antamalla sille mahdollisuuksia hallituksen EY:n päätöksentekoeleimissä omaksumien kantojen etu- tai jälki-
käteisvalvontaan.

4. Määrällinen arvio EY-jäsenyyden vaikutuksesta Suomen eduskunnan asemaan

Poliittisessa keskustelussa pyritään mielellään kvantifioimaan EY:lle siirtyvän kansallisen päätösvallan määrää. Erityisen suosittu lukuarvio on 80 %, minkä taustalla lienee Jacques Delorsin sisämarkkinaohjelmaan liittyvä lausuma, jonka mukaan 80 prosenttia jäsenvaltioiden taloudellisesta, työelämästä, ympäristöstä ja verotusta koskevasta lainsäädännöstä päätettäisiin tulevaisuudessa EY:ssä. Sittemmin prosenttiluku 80 on esitetty muun muassa arviona siitä, kuinka suureen osaan Saksan lainsäädännöstä EY vaikuttaa, tai kuinka suuri osa Tanskan kansankäräjien päätösvallasta on siirtynyt EY:lle. Jos lukuarvio 80 % pitäisi paikkansa, lienee EY:llä Maastrichtin sopimuksen jälkeen yli 100 % jäsenvaltioiden lainsäädäntövalta, koska Maastrichtin sopimuksella lisättäneen EY:n toimivaltaa yli 20 prosenttiyksiköllä.

Vakavammin asiaa tarkastellen on selvää, ettei lainsäädäntövalta ole kvantifioitavissa oleva suure, koska siinä on kyse normatiivisesta kompetenssista. Lainsäädäntövalta normatiivisena kompetenssina on taas eri asia kuin se, kuinka paljon tuota kompetenssia käytetään tosiasiaassa antamalla oikeussäännöksiä. Ja oikeussäännösten kvantitatiivinen mittaaminen puolestaan ei liene mahdollista missään sanan aidossa mielessä, koska se, onko esimerkiksi tietyssä säännöksessä kysymys yhdestä vain viidestä normista, on määritelmäky-

⁸ Kuten tunnettua, EY:ssä on Euroopan yhtenäisasiakirjalla laajennettu enemmistöpäätösmenttelyn käyttöalaa. Maastrichtin sopimus jatkaa samaa kehityssuuntaa. Yhtenäisasiakirja on merkinnyt käytännössä myös luopumista jäsenvaltioiden vuoden 1966 Luxemburgin kompromissin mukaisesta poliittisesta veto-oikeudesta ja Rooman sopimuksen alun alkaenkin mahdollistamien äänestysten toteuttamista myös sisämarkkinaohjelman ulkopuolisilla aloilla.

Säännösten kielellisten ilmiöiden, normiformuloitien, mittaaminen on sen sijaan mahdollista säännösyksiköittäin (esimerkiksi pykälien tai momenttien lukumäärä), säädösyksiköittäin (esimerkiksi lakien ja asetusten lukumäärä vuodessa) tai säädöstekstien sivumäärän mukaan. Metodisesti ei kuitenkaan liene aiheellista pitää yhtä painosivua hallitusmuotoa samanasteisena lainsäädäntövallan käytön mittarina kuin yhtä sivua vaikkapa kemiakaaliasetusta.

Olen keväällä 1992 laatinut Yleisradion pyynnöstä suuntaa antavan laskelman EY-jäsenyyden vaikutuksesta eduskunnan päätösvallan itsenäisyyteen. Laskelman perusmateriaalina olivat Holkerin hallituksen syysistuntokaudella 1991 antamat hallituksen esitykset. Laskelmaan sisältyvät lakiesitysten lisäksi myös muut hallituksen esitykset.

Laskelma perustui seuraaviin oletuksiin:

- Tilannetta arvioitiin vuoden 1995 näkökulmasta eli ottaen huomioon myös Maastrichtin sopimukset.
- Epäselvissä tapauksissa valittiin eduskunnan päätösvallan itsenäisyyden kannalta »huonompi» vaihtoehto. Esimerkiksi välillisen ja pääomaverotuksen osalta oletettiin, että EY:n harmonisointihankkeet toteutuisivat vuoteen 1995 mennessä, mitä voidaan pitää epätodennäköisenä. Vastaavasti valtion talousarviota koskevat esitykset merkittiin laskelmassa kohtaan »HV» (huomattava vaikutus), koska talous- ja rahaliiton budjettikurissaännöt ovat sängen tiukoja, vaikka muodollisesti päätösvaltaa ei siirtyisikään. Näin ollen arviointikriteerinä ei ollut pelkästään EY:n muodollinen toimivalta vaan myös tosiasiallinen kansallisen päätösvallan rajoittuminen. Edelleen esimerkiksi palkaturvalaki merkittiin kohtaan »HV», vaikka direktiivi — joka sisältyy jo ETA-sopimukseen — ei sinänsä aiheuttane muutoksia Suomen lainsäädäntöön. Näin ollen eduskunnan itsenäiseen päätösvalttaan jäävien asioiden osuus jää laskelmassa luultavasti liian pieneksi.
- Arvion pohjana on yleensä kyseisen lain kokonaistilanne eikä varsinaisesti HE:n kohteena ollut muutos sinänsä, joka mahdollisesti suppeampana johtaisi eri johtopäätökseen. Tietyissä tapauksissa (esim. leimavero) otettiin huomioon muutoksen sisältö, koska lain eri osien osalta arvio olisi selvästi erilainen.

Laskelman vaihtoehdot⁹ tarkoittavat seuraavaa:

- BR = olennainen päätösvalta siirtyy Brysseliin
 HV = EY-jäsenyydellä olisi muuten huomattava vaikutus päätösvallan itsenäisyyteen
 LV = EY-jäsenyydellä olisi lievä vaikutus päätösvallan itsenäisyyteen
 EI = EY-jäsenyydellä ei olisi vaikutusta päätösvallan itsenäisyyden kannalta

Laskelman lopputulos:

BR	32	15,7 %
HV	29	14,2 %
LV	15	7,4 %
EI	128	62,7 %
yht.	204	100,0 %

Laskelman tulosten merkitys on heuristinen. Siinä ei ole voitu tehdä laadullisia arvioita siitä, miten merkittäviä poliittisesti, taloudellisesti, oikeudellisesti tai yhteiskunnallisesti laskelman eri kategorioihin sijoitetut asiat olisivat. Ehkä ei kuitenkaan ole liioiteltua todeta, että laskelma osoittaa kaksi asiaa. Ensinnäkin EY-jäsenyydellä on merkittävänä pidettävä vaikutus eduskunnan päätösvalttaan, mutta vaikutus ei ainakaan käsiteltävien asioiden lukumäärän perusteella arvioituna ole niin suuri kuin dramaattisimmissä keskustelupuheenvuoroissa on oletettu. Toisaalta laskelma osoittaa, että mahdollisen EY-jäsenyyden oloissa eduskunnalla olisi runsaasti sellaisia tehtäviä, joihin yhdentyminen ei vaikuta. Näin ollen EY-jäsenyys jättää elintilaa kansallisen parlamentin omalle poliittiselle elämälle. Tämä tulos ei ole yllätys, kun asiaa tarkastellaan EY:n nykyisten jäsenvaltioiden poliittisen elämän valossa.

LÄHTEET

- Draft Treaty Establishing the European Union* (February 1984), European Parliament.
- Kapteyn, P.J.G. ja P. Verloren Van Themaat (1990): *Introduction to the Law of the European Communities*. Kluwer Law and Taxation Publishers, Deventer.
- Rasmussen, Hjalte (1986): *On Law and Policy in the European Court of Justice*. Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht.
- Staatsrechtliche Auswirkungen der Mitgliedschaft in den Europäischen Gemeinschaften* (1991). Toim. Bertil Cottier. Publications de l'Institut suisse de droit comparé 18, Schulthess Poligraphischer Verlag, Zürich.

⁹ Eri vaihtoehdot ovat tietysti suhteellisia. BR-vaihtoehtokin jättää aina kansalliselle tasolle jonkinlaista täydentävää päätösvaltaa. Toisaalta EI-vaihtoehdossakin joudutaan tietysti toimimaan yleisten jäsenyysveloitteiden asettamissa rajoissa.